

A

Mit kell érteni ez alatt a cím alatt?

Hát például az egy pohár, három korsó, két láda, hetven zsák stb. megjelöléseket. Ezek a németben pont olyan főnevek, mint bármelyik másik, van névelőjük (teljesen változatos), van többes számú alakjuk.

DER		DIE		DAS	
Kasten,-	(sörös)rekesz, láda	Tasse,-n	csésze	Fass,-er	hordó
Eimer,-	vödör	Tube,-n	tubus	Glas,-er	pohár
Sack,-e	zsák	Schüssel,-n	tál	Paar,-e	pár
Karton,-s/e	karton	Tafel,-n	tábla (csoki)	Dutzend,-e	tucat
Beutel,-	zacskó, tasak, teafilter	Kiste,-n	láda, doboz	Gramm,-e	gramm
Bogen ,-	ív	Flasche,-n	üveg	Pfund,-e	font (kb. fél kiló)
Tropfen	csepp	Dose,-n	(konzerv)doboz	Stück,-e	darab
Schluck,-e	korty	Büchse,-n	konzervdoboz	Kilo,-	kiló
Riegel,-	szelet (csoki)	Kanne,-n	kanna, kancsó		
Haufen,-	kupac, rakás	Tonne,-n	tonna		
Liter,-	liter	Schachtel,-n	doboz		
Meter,-	méter	Packung,-en	csomag		
		Stange,-n	rúd		
		Tüte,-n	zacskó		
		Scheibe,-n	(kenyér) szelet		
		Schnitte,-n	(sajt, felvágott) szelet		

Ez a lista még kiegészülhetne rengeteg, tájegységenként másként használatos mennyiséggel (Achtel, Fünftel, Zentner stb.), de nem fog.

B

A mértéket, mennyiséget (is) jelölő főnevek önálló használata (teljes fogalomként)

- Sok üres hordó hevert az udvaron. – Viele leere **Fässer** lagen im Hof.
- Öt pohár van az asztalon. – Auf dem Tisch stehen fünf **Gläser**.
- Kis darabokra vágja a húst. – Sie schneidet das Fleisch in kleine **Stücke**.
- A táncparketten egyetlen pár táncol. – Auf der Tanzfläche tanzt ein einziges **Paar**.

Mint azt a fenti példák is mutatják, a táblázatbeli, sokszor mértékként használt főneveknek van önálló jelentésük is. A 'sok üres hordó' kifejezésben a hordó nem mennyiséget jelöl, hanem egy tárgyat, ami a földön hever. Azt is megmondhatjuk, hány van ebből a tárgyból (számnevekkel). Ugyan ez igaz a többi mondatra is.

A fent illusztrált esetekben, mindig többes számba kerülnek a tárgyakat jelölő főnevek, ha több van belőlük, mint egy.

C

Mi van, ha ezek valóban mennyiséget jelölnek és kiegészülnek valami anyagnévvel?

Például:

- Két tucat tojás – zwei **Dutzend** Eier
- Ötven pár harisnya- fünfzig **Paar** Strümpfe
- Több zsák liszt – mehrere **Sack** Mehl
- Három liter tej – drei **Liter** Milch
- Két csésze kávé – zwei **Tassen** Kaffee
- Öt láda alma – fünf **Kisten** Äpfel

Ezek ugye két főnévből és általában egy számnévből álló szerkezetek. A **számnév** áll legelől, azt követi a **mértéket jelölő főnév** (egyes vagy többes számban, nemtől függően), majd az **anyagot vagy tárgyat jelölő főnév** mindenféle névelő nélkül.

Első pillantásra elég vegyes a kép, van amiből több van, mégis egyes számban áll a számnév után a mérték, vagy éppen az amit megszámlolunk egyszer egyes, máskor többes számban. Ha jobban megnézzük, kiderül, hogy egyedül az **'e'-re végződő** (és csendben megsúgom, hogy a nem **'e'-re végződő**) **nőnemű** mértékek kerülnek **többes számba**, azok viszont mindig, ha egynél több van belőlük.

A **hímnemű** és a **semleges** nemű mértékek mindig **egyes számban** állnak, akkor is, ha pl. nyolc van belőlük.

A **nem megszámlálható anyagok** neve mindig **egyes számban** áll (Pl. Mehl, Bier, Milch). A **megszámlálható anyagok** (pl. Ei) és egyéb tárgyak pedig **többes számba** kerülnek, ha több van belőlük.

Összefoglalva:

1. Nézd meg a számnevet!
2. Ha a számneved nagyobb, mint egy, gondban vagy. Nézd meg a mérték névelőjét!
3. Ha **'der'** vagy **'das'**, semmi gond, hagyd egyes számban! DE: Ha **'die'**, tedd többesszámba a mértéket!
4. Nézd meg a megszámlálandódat! Ha megszámlálható, tedd többes számba, ha nem megszámlálható hagyd egyes számban!

D

És vajon az ige egyes vagy többes számban áll ezek után a szerkezetek után?

- *Ein Gramm Pfeffer wurde* gekauft. – Egy gramm borsot vettek.

Itt ugye egy egység van a mennyiségből, tehát egyes számban áll a mondat állítmánya. Ha önállóan, teljes fogalomként használjuk a mértéket jelölő főnevet, akkor is.

- *Zwei Liter Milch müssen* noch gekauft werden. – Még két liter tejet kell venni.

Itt a mérték kiegészül anyagnévvel is. Több literről van szó, bár az anyagnév nem megszámlálható, ezért egyes számban áll. Az állítmány ilyenkor általában többes számba kerül. Elvértve használják egyes számban is.

- *Zweihundert Gramm Bohnen werden* gekocht. – Húsz deka babot megfőzünk.

A különbség az előző példához képest, hogy a bab megszámlálható, tehát az anyagnév többes számban áll. Ilyenkor nincs más választásunk, minthogy az állítmányt is többesszámba tegyük.

E

És mi van, ha nem alany esetben állnak ezek a szerkezetek?

Problémát csak a **hím- és semlegesnemű főnevek** jelentenek, mert csak azok kapnak birtokos esetben ragot, a nőneműek nem. Nézzünk végig egy példát:

Alany eset	ein Tropfen Öl
Tárgy eset	(für, um stb.) einen Tropfen Öl
Részes eset	(mit, von stb.) einem Tropfen Öl
Birtokos eset	(der Preis) eines Tropfen Öls / eines Tropfens Öl

Mivel hímnemű a mértéket jelölő főnév és az anyagnév is, birtokos esetben ez gondot okozhat. Mint látható, **csak az egyik főnév végére kerül '-s'**. Az első változat használatosabb, de a második is helyes. Válassz! Az nem jó, ha egyiket se, vagy mindkettőt ragozod.

DE: der Preis eines Pfundes gekochten Schinkens

Ha beszúrsz egy jelzőt, melléknevet bármelyik főnév elé, akkor rendszerint mindkettő végére tesznek '-s' ragot.

F

Jó tanács

Nem kell megijedni, ha összefutsz egy némettel és nem ezek szerint az akadémiai szabályok szerint használja a mértéket jelölő főneveket. Ahogy te is, ő is kreatívan bánik a nyelvvel, ráadásul ki tudja melyik országrészből jött. Utóbbiak ugyanis mind befolyásolhatják ezeket az igencsak kényes, inkább csak irányadó szabályokat.

Előfordulhat, hogy azt mondja: 'drei Stücke Eier'. Mi tudjuk, hogy az 'drei Stück Eier', mert a 'Stück' semleges nemű, de ne javítsuk ki szegény anyanyelvűt, nem hibázott, csak használja a nyelvet. (Ez egyébként az összes valaha lefektetett nyelvtani szabályra érvényes.)